

Kennissessie inductie

23 september 2025

Even voorstellen!

Even lezen:

In de meeste scholen wordt gewerkt met een structuur van klassen van 20 tot 30 leerlingen waar een leraar de eindverantwoordelijkheid heeft voor het onderwijs aan die klas – al of niet ondersteund door een onderwijs- of klassenassistent.

Die structuur zorgt ervoor dat **starters vanaf dag 1 zelfstandig moeten kunnen functioneren**. Dat omvat het creëren van een doorlopende leerlijn over het jaar, het nadenken over concrete lesactiviteiten en opdrachten al of niet aan de hand van de lesmethode, het creëren van een veilige leeromgeving, het monitoren van de leervorderingen van leerlingen, het inroepen van ondersteuning bij gedrags- of leerproblemen, overleggen met ouders en collega's, etc.

Dat is voor ervaren leraren al een forse opgave, maar ook van starters wordt dit direct verwacht. **Daarmee verschilt de verantwoordelijkheid van starters niet wezenlijk van de verantwoordelijkheid van leraren met 20 of 30 jaar ervaring**. Dat creëert bij de start van het beroep een abrupte overgang. In tegenstelling tot veel andere beroepen en sectoren waar je jezelf eerst moet bewijzen voor je de meer complexe opdrachten krijgt, is er na afloop van de lerarenopleiding geen sprake van een 'junior'functie of traineeship. **Je bent direct 100% leraar, zeker in de ogen van ouders en leerlingen. Kortom, er zijn weinig beroepen waar die overgang van opleiding naar startende beroepsuitoefening zo groot is als bij het leraarschap.**

Inductie – wat is het?

Wat is een inductieprogramma in het onderwijs

Een inductieprogramma is speciaal ontworpen om starters te helpen in de eerste drie jaar voor de klas. Het gaat dan om verschillende vormen van ondersteuning en begeleiding, zoals coaching, netwerken, feedback, zelfreflectie, mentorschap, training in timemanagement en activiteiten voor professionele ontwikkeling.

Verschil met een onboardingprogramma

Een onboardingprogramma is bedoeld voor alle nieuwe medewerkers in een organisatie, ongeacht of het een beginnende leerkracht betreft. Een goede onboarding zorgt ervoor dat nieuwe collega's weten waar ze aan toe zijn en hoe de organisatie in elkaar steekt. Zodat zij een band kunnen opbouwen met collega's en zich thuis voelen op hun nieuwe werkplek. De onboarding is een onderdeel van het inductieprogramma.

Dit zegt de CAO

9.5 Introductie en begeleiding startende leraren en schoolleiders

1. Een starter is een leraar **die minder dan drie jaar werkzaam is** als leraar in het primair onderwijs, danwel een schoolleider die maximaal twee jaar werkzaam is als schoolleider.
2. De werkgever stelt met instemming van de PGMR het **beleid vast over de begeleiding van starters en de daarbij te bereiken doelen en in te zetten instrumenten.**
3. De starter heeft recht op **begeleiding door een coach** (niet zijnde de direct leidinggevende)
4. Aan startende leraren wordt naast de 125 uur PDI-uren als bepaald in artikel 9.4 een bijzonder inductiebudget toegekend van 40 uur per jaar, naar rato van de werktijdfactor.
5. De startende leraar maakt afspraken met de leidinggevende over de inzet van het inductiebudget.

Inductie – wat levert het op

In het licht van het huidige **lerarentekort** en de **vergrijzing** van de beroepsgroep is het essentieel om leraren te **binden** en te **behouden** voor de sector en zo veel als mogelijk **voortijdige uitval** van startende leraren te **voorkomen**.

Goede begeleiding van startende leraren draagt bij aan de **kwaliteit** van het onderwijs en helpt het lerarentekort te bestrijden.

Een **optimale ondersteuning en begeleiding** in die eerste jaren voor de klas of op een nieuwe school is ook belangrijk voor de verdere **professionalisering** van de leraar.

Keuzeprogramma vandaag

- 1)** Startwijzer PO: brengt in beeld hoe startende leraren ingewerkt en begeleid kunnen worden. Ook geeft de Startwijzer PO aan op welke onderdelen mogelijk winst te behalen valt.
- 2)** De BSL-gesprekskaarten: bieden een aanpak voor begeleiding in de driehoek (starter, begeleider, leidinggevende). Elke kaart bevat vragen en gespreksthema's rond de vijf pijlers binnen inductie.
- 3)** Analyse: De Netwerkanalyse helpt je het netwerk rondom inductie en de relaties tussen actoren in beeld te brengen en biedt handvatten voor het versterken van de samenwerking op school-, bestuurs- en onderwijsregioniveau. De Actorenanalyse biedt een overzicht van de actoren en hun rol in de verschillende fasen van beleidsvorming, uitvoering en evaluatie, en helpt bij het effectief organiseren van het proces.

<https://www.platformsamenoepiden.nl/tools/>

A photograph of a construction worker at night. The worker is wearing a high-visibility vest with reflective stripes in yellow, red, and blue, and safety boots. They are standing on a concrete surface, possibly a construction site. The background is dark with some blurred lights and structural elements.

Inductie – startwijzer PO

Opleidingsnetwerk
Samen Opleiden

Inductie – STARTWIJZER PO

Wil je binnen jouw (opleidings)school de begeleiding van startende leraren verbeteren, maar weet je niet waar te beginnen? Dan kan de Startwijzer je een stap verder helpen! De Startwijzer is een digitale scan die in beeld brengt hoe startende leraren ingewerkt en begeleid worden. Ook geeft de Startwijzer aan op welke onderdelen mogelijk winst te behalen valt.

Inductie – STARTWIJZER PO – aan de slag

- Ga naar www.startwijzerpo.nl
- Maak een account aan op Startwijzer PO en je kunt direct beginnen!
- Je krijgt een overzicht op alle aspecten van inductie.

Legenda

- NIET OP ORDE
- TWIJFEL
- OP ORDE
- NOG NIET INGEVULD

Inductie – STARTWIJZER PO – en dan?

- Laat de scan bij voorkeur ook door andere personen binnen je bestuur invullen zodat je de resultaten met elkaar kunt bespreken.
- Met de uitkomsten van de Startwijzer PO kun je **het gesprek over de begeleiding van startende leraren optimaliseren**. Je krijgt hierdoor de kans om sterke punten verder uit te bouwen en verbeterpunten op te pakken.
- De Startwijzer PO geeft **inzicht in de kwaliteit van de begeleiding voor startende leraren**. Daarnaast heeft het ook invloed op andere onderdelen van het HRM-beleid (Human Resource Management) binnen jouw school en bestuur. Denk hier bijvoorbeeld aan de werving en selectie van nieuwe leraren.
- In de Startwijzer staan ook **een aantal praktische voorbeelden**. Het ene voorbeeld spreekt je ongetwijfeld meer aan dan het andere. Maar als het je op ideeën brengt én een uitwisseling van ideeën stimuleert, dan heeft het instrument zijn doel bereikt.

A young girl with long dark hair, wearing a white shirt and a large blue backpack, is holding the hand of an adult. The adult is wearing a blue and white plaid shirt and blue jeans. The background is a soft-focus outdoor setting with green foliage. A white horizontal bar is overlaid on the image, containing the title text.

Inductie – BSL gesprekskaarten

Inductie – 6 criteria uit de BSL tool

- Werkdrukvermindering
 - Enculturatie
 - Professionele ontwikkeling
 - Observatie en begeleiding in de klas
 - Intervisie en gerichte begeleiding
 - Organisatie en borging
-
- <https://bsl-ontwerptool.nl/#/>

Inductie – 6 criteria – wat kun je doen?

Inductie – 6 criteria – wat kun je doen?

Inductie – 6 criteria – wat kun je doen?

Meerdere interventies per criterium mogelijk

- Kies het criterium waarvan jij denkt: hier kunnen wij nog in groeien.
- Ga bij dat criterium in gesprek:
 - Wat kun je doen op het gebied van organisatie, klas en persoon?
 - Wat gaat al heel goed?

Maak indien gewenst gebruik van de gesprekskaarten om inspiratie op te doen over waarover je in gesprek kunt gaan op je werkplek. Vul de kaarten aan met vragen die voor jullie relevant zijn.

A woman with curly hair, wearing blue scrubs and a stethoscope, is looking at a series of medical scans (likely MRI or CT) displayed on a screen. The scans are arranged in a grid and show various cross-sections of the human body. The overall lighting is dim, with a blue tint, suggesting a clinical or laboratory setting.

Inductie – analyses

Inductie – analyse - keuze

De **Netwerkanalyse** helpt je het netwerk rondom inductie en de relaties tussen actoren in beeld te brengen en biedt handvatten voor het versterken van de samenwerking op school-, bestuurs- en onderwijsregioniveau.

De **Actorenanalyse** biedt een overzicht van de actoren en hun rol in de verschillende fasen van beleidsvorming, uitvoering en evaluatie, en helpt bij het effectief organiseren van het proces.

Inductie | Een netwerkanalyse

De kwaliteit van inductie wordt beïnvloed door de betrokkenheid* van de actoren en de verbinding die zij hebben met andere actoren op het niveau van de school, het bestuur en de regio c.q. landelijk.

Breng de verschillende actoren m.b.t. inductie en hun relaties in en rondom jouw partnerschap SO&P in beeld en analyseer de uitkomst m.b.v. de tool op de volgende pagina's.

* Betrokkenheid | bereid, bekwaam, beschikbaar

Wie zijn de actoren?

Op schoolniveau

- Directie (rector)/teamleider
- Sectieleden/-voorzitter
- Schoolopleider
- Werkplekbegeleider
- Instituutsopleider
- Starterscoach
- Mentor/maatje
- Conciërge

Op bestuursniveau

- HR-manager
- Bestuurder
- Huisacademie

Op regio- c.q. landelijk niveau

- Programmaleider Samen Opleiden
- Kwartiermaker onderwijsregio
- Opleidingsinstituten
- Platform Samen Opleiden & Professionaliseren
- Realisatie Eenheid OCW
- Onderzoeksconsortia

Het inductienetwerk in beeld

Teken jouw inductienetwerk.

1. Zet de jouw bekende actoren als stippen in 'het veld'. Hoe groter de betrokkenheid van de actor, hoe groter de stip.
2. Trek vervolgens lijnen tussen de actoren die met elkaar in contact zijn. Hoe steviger het contact hoe dikker de lijn.
3. Maak eventueel pijlen van de lijnen die weergeven wie het initiatief tot contact neemt.

Inductienetwerk | Een analyse

1. Wat valt op in deze netwerkanalyse?
2. Wat is goed en dus iets om zuinig op te zijn?
3. Wat vraagt nog aandacht binnen het netwerk
 - In de school of op bestuursniveau?
 - In het partnerschap van Samen Opleiden?
 - In de onderwijsregio?
 - En in de verbinding tussen de verschillende lagen?
4. Wat zijn dan verdere acties?

Actoren en hun rol bij inductie

Het vormgeven en uitvoeren van inductiebeleid vanuit partnerschappen vraagt van veel actoren op verschillende niveaus betrokkenheid. Dat maakt het complex. Onderstaande matrix kan helpen om overzicht te krijgen en als sturingsinstrument dienen.

In deze matrix zijn de verschillende actoren onder elkaar gezet en afgezet tegen de verschillende fasen van beleidsvorming, -uitvoering en -evaluatie. In een aantal cellen zijn concrete acties genoemd. Deze zijn niet uitputtend en ook niet bedoeld als blauwdruk, maar bedoeld ter inspiratie voor eigen invulling.

Je kunt deze nog verder uitdiepen door per rol in de verschillende fasen het RASCI-model¹ toe te passen, waarmee nog specifiekere wordt wie waar voor verantwoordelijk is.

¹ Responsible
Verantwoordelijk

Accountable
Eindverantwoordelijk

Supportive
Ondersteunend

Consulted
Geraadpleegd

Informed
Geïnformeerd

Opleidingsnetwerk
Samen Opleiden

Actorenanalyse

	Actor	Vorming van inductiebeleid	Uitvoering	Evaluatie (kwaliteitscyclus)
Schoolniveau	Directeur/Rector/Schoolleider/ Locatiemanager	Sturing op vorming van beleid en besluitvorming	Zorg voor een veilige en inspirerende schoolstructuur en -cultuur	Sturing op evaluatie
	Teamleider		Begeleiden van de starter	
	Sectievoorzitter			
	Schoolopleider	Input voor beleid	Begeleiden van de starter Begeleiden van intervisie Professionaliseren van de begeleiders	Kwaliteitskader Samen Opleiden & Inductie
	Werkplekbegeleider		Begeleiden van de starter	
	Instituutopleider		Begeleiden van de starter Professionaliseren van de begeleiders	
	Starterscoach		Begeleiden van de starter Begeleiden van intervisie	
	Mentor		Begeleiden van de starter	
	Maatje, buddy		Begeleiden	
	Startende leraar	Input voor beleid		Input voor de evaluatie van het beleid
Bestuursniveau	Actor	Vorming van inductiebeleid	Uitvoering	Evaluatie (kwaliteitscyclus)
	HR-manager	Verbinder tussen inductie, loopbaanoriëntatie en mobiliteit	Supervisie Coaching op maat	
	Bestuurder	Verbinder tussen samen opleiden, inductie en professionaliseren		Sturing op evaluatie
	Huisacademie		Professionalisering Netwerkrol	
Regio-niveau	Actor	Vorming van inductiebeleid	Uitvoering	Evaluatie (kwaliteitscyclus)
	Programmatische leider / -manager / -directeur Samen opleiden & Professionaliseren	Informereren en inspireren	Verbinden kennis & expertise	Kwaliteitskader Samen Opleiden & Inductie
	Kwartiermaker onderwijsregio	Informereren en inspireren	Verbinden van kennis & expertise	
	Opleidingsinstituten		Aanbod opleiding, nascholing, begeleiding	
Landelijk niveau	Actor	Vorming van inductiebeleid	Uitvoering	Evaluatie (kwaliteitscyclus)
	Landelijk Platform Samen Opleiden & Professionaliseren	Dossier Begeleiding van startende leraren Tools	Inspiratie uit de praktijk	Kwaliteitskader Samen Opleiden & Inductie
	Realisatie Eenheid OCW			
	Consortia voor onderzoek	Aanleveren van kennis & expertise t.b.v. evidence informed werken		

Kijk ook eens op:

Startkracht

- Wist je dat veel (startende) onderwijsprofessionals te maken krijgen met dezelfde uitdagingen? De meest voorkomende hebben we in 3 hoofdthema's geclusterd. Op ieder thema bieden we hulpmiddelen aan: van podcasts en kennisclips tot eens spel, kort filmpje of een pakkend artikel.

<https://www.han.nl/onderzoek/lectoraten/lectoraat-professionaliteit-van-leraren/startkracht/>

Een mentor on the job van VfPf

- Is het lastig ruimte vrij te maken voor de begeleiding van starters voor de klas? De mentoren van VfPf kunnen (her)starters extra begeleiding bieden in het klaslokaal.

<https://www.vfppf.nl/mentor-job-begeleiding-voor-een-herstartende-leerkracht>

En nu?

- Wat wordt jullie volgende stap?
- Wat vertel je aan anderen over je inzichten uit deze sessie?